

Preek over Zondag 38

Liturgie

Votum en groet

Zingen: Ps. 92:1,2,7

Gebed

Lezen: Zondag 38 + Kolossenzen 2:16 – 3:5

Zingen: Lb. 120:1,2,3,4

Inleiding preek met lezen Marcus 2:23 – 3:6 (presentatie)

Preek

Zingen: Lied van de zondag (melodie Psalm 8)

Geloofsbelijdenis

Zingen: Gez. 134:1,3,5,6

Dankgebed

Collecte

Zingen: Ps. 84:1,2,6

Zegen

Gehouden te: Baflo, 02-12-12 (14.30 u)

Thema: De Heer ontmoeten op dag 1 en dag 8

Broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. **Presentatie over Marcus 2:23 – 3:6** laten zien. Het gedeelte lezen en de vragen tonen en kort bij langs gaan.

Dit hebben we onlangs in groep 3 van de catechisatie ook gedaan. En in groep 1 kwam het ook langs

[ad 1: *Waarom zijn de Farizeeën boos op Jezus?* De Farizeeën vinden dat Jezus' leerlingen iets doen, dat op sabbat niet mag, nl. aren plukken, stuk wrijven en opeten.

ad 2: *Hoe denken de Farizeeën over de viering van de sabbat?* Vooral als het naleven van allerlei geboden en verboden. Weinig echte rust en innerlijke bevrijding / vrijheid. Slaaf van de verboden?

ad 3: *Wat betekent vers 27?* De sabbat is er om de mens te dienen en hem rust te geven en aan de Heer te verbinden. Dag van vrijheid.

- vs. 28: Jezus is de Heer van alle dingen, van de tijd en dus ook van de sabbat. Hij heeft er de beschikking over en kan er de invulling aan geven die Hij wil. Maar Hij heeft zich ook altijd geschikt onder het gebod in zijn essentie. (Naar zijn gewoonte ging Hij op sabbat naar de synagoge!)

ad 4: *Wat kunnen wij uit dit gedeelte leren?* Dat de Heer Jezus Christus de baas is over onze tijdsbesteding: de sabbat en de 6 werkdagen van de week. Dat hij op deze dag centraal staat / moet staan.]

De laatste twee vragen halen de kern van dit bijbelgedeelte naar voren. Jezus woorden:

'De sabbat is er voor de mens, en niet de mens voor de sabbat; en dus is de Mensenzoon ook heer en meester over de sabbat.' (Marcus 2:27,28)

Daar gaan we in de preek extra naar kijken. En luisteren natuurlijk. Maar eerst even dit.

Broeders en zusters, als ik u nu eens vraag – wat ik in de les ook deed bij de catechisanten: 'Wat vind je van de zondag? En hoe beleef je die dag?' Wat zou dan uw antwoord zijn? Zou u meer op de lijn van de Heer Jezus zitten met zijn boodschap van genade en bevrijding of op de lijn van de Farizeeën met hun zeer verfijnde regels over het heiligen van de sabbat? Wees eens eerlijk tegen uzelf! Ik kreeg van de catechisanten antwoorden als: Zondag is saai, een nutteloze dag. De rustdag betekent vooral slapen. Uitslapen soms 's morgens, slapen na het middageten. De dag duurt erg lang, vooral de avond. Je moet heel veel wachten. Het is een dag met een standaard zondagsritueel.

Maar ook: Gelukkig mag je dingen doen, waar je zin in hebt. En het is goed om over het geloof te praten op zondag. Bijkomen en aan God denken. En positief is ook de verbondenheid. En de mogelijkheid van familiecontacten en visite.

Ik spreek over deze antwoorden geen waardeoordeel uit. Ik geef ze alleen weer met de vraag aan u allen: Leg je eigen gevoelens en beleving daar nu eens naast.

Herkent u er veel van? Zit u er net zo in? Of toch heel anders?

Spectaculair of bruisend is de zondag kennelijk niet. Zou dat soms de bedoeling van God zijn, nu Hij deze rustdag aan ons geeft?

Rustdag en dag van ruimte en bevrijding. Van losmaking uit allerlei banden van slavernij. Lekker even op adem komen bij de Heer, door zijn Heilige Geest.

Dat wil onze Meester Jezus zijn leerlingen en de Farizeeën en ook ons leren in deze gebeurtenis.

2. We gaan dus even weer terug naar de woorden van Jezus in het conflict dat hij met de Farizeeën heeft over wat je op de sabbat wel of niet mag doen. Dat aren plukken door de leerlingen van Jezus bijvoorbeeld.

Jezus is de Heer van Israël. Maar dat geloven de Farizeeën niet. Het is Jezus' werk om zijn kudde te weiden en schapen die verloren dreigen te gaan, te redden. Welke dag is daarvoor nu beter geschikt dan juist de sabbat?

Daarom neemt Jezus zelf op de sabbat geen rust en is Hij, zoals in Marcus 2, op de sabbat op reis om in de synagogen van Galilea Gods boodschap van redding te preken en in praktijk te brengen.

Jezus komt de mensen bevrijden uit het slavenjuk van de zonde, de dood en de duivel. Hij komt aan zijn volk de echte vrijheid geven. Van die vrijheid was de rustdag van Israël al vele eeuwen lang een teken.

Deze missie van Jezus wijzen de Farizeeën radicaal af. Want ze hebben daar in hun ongeloof geen oog voor. Ze hebben hun harten verhard in zelfgenoegzaamheid en in de eigen interpretatie van Gods wet en zijn heilzame geboden.

Jezus is de Heer, de eigenaar van de schapen. Het staat Hem vrij om met die schapen te doen wat Hij wil. Hij is de Heer, ook van de tijd. Van de sabbat en van alle andere dagen. Hij kan dus de tijden veranderen. Als Heer staat Jezus boven de

wet. Hij is er niet aan onderworpen, maar Hij is de wetgever zelf. Meer dan de wet is hier: de Heer.

Jezus Christus beheerst de rustdag met zijn werk van redding en bevrijding, van genade en barmhartigheid.

Betekent dit dat de Heer Jezus het vierde gebod van Gods wet niet serieus neemt? Gaat Hij uit van het standpunt: 'Nood breekt wet', ook het sabbatsgebod?

Nee, beslist niet. Hoewel Hij de Heer is, ook van de sabbat, neemt Hij de geboden van God heel serieus. Hij was een trouwe kerkganger.

We lezen van Hem, dat Hij naar zijn gewoonte elke sabbat naar de synagoge ging. Goede gewoonte en voor Hem beslist geen sleur. Een punt ter navolging voor ons die leerlingen van hem zijn. "... dat ik trouw tot Gods gemeente zal komen..." Die bereidheid spreken we uit met ons leerboek.

Jezus schaft het vierde gebod niet af. Hij zegt niet: "Die sabbat, dat is nu niks meer gedaan. Daar hoeft je je niets van aan te trekken." Als er één mens is geweest die respect had voor Gods geboden, dan wel deze Mensenzoon.

Hij komt niet om de wet of de geboden te ontbinden, zegt Jezus zelf, maar om ze te vervullen. Te vullen, kun je ook zeggen. Er werkelijk body aan te geven. Er de body van te zijn. De werkelijkheid is Christus. Ook van de sabbat en het vierde gebod. Hier komt om de hoek kijken wat Paulus schrijft aan het adres van de gemeente te Kolosse:

"Laat niemand u iets voorschrijven op het gebied van eten en drinken of het vieren van feestdagen, nieuwemaan en sabbat. Dit alles is slechts een schaduw van wat komt - de werkelijkheid is Christus." (Kol. 2:16,17)

Jezus Christus is de Heer van de schapen en de Heer van de dagen, ook van de sabbat. Dat bewijst Hij het duidelijkst door op te staan uit de doden op de eerste dag van de week. Laat na de sabbat. Als de nieuwe dag is aangebroken. Als het nieuwe leven zich in Hem met kracht baan breekt en de boeien van de dood definitief verbreekt. De grote bevrijding!

Dat feit van die opstanding is van zo grote betekenis, dat Jezus' gemeente van stonde aan die eerste dag is blijven vieren. Op de eerste dag van de week kwamen de leerlingen bij elkaar. We lezen dat in Johannes 20, in de Handelingen en de brieven van Paulus.

Lezen we in het Nieuwe Testament een uitdrukkelijk gebod: Nu moet je niet meer de zevende, maar de eerste dag van de week als rustdag vieren? Nee, niet met zoveel woorden. Maar het was voor de gemeente van Jezus Christus onontkoombaar om een andere dag als rustdag te kiezen en te vieren. Onontkoombaar vanwege de Heer van de sabbat, die zijn gemeente leidt door zijn Geest en zijn Woord.

Voor de gemeente is nu de eerste dag van de week de 'dag van de Heer' (Opb. 1:10). Dag 1 is de dag van de Heer.

Christus' werk van verlossing en bevrijding gedenken wij als zijn gemeente. Niet meer allereerst de bevrijding uit Egypte, zoals Israël in het Oude Testament. Maar de bevrijding uit de macht van de duivel, de zonde en de dood.

De zondag is bevrijdingsdag voor de kerk, zoals de sabbatdag het was voor de Joden. Een dag van vrijheid, door de Redder, God zelf en Zijn Zoon, Jezus Christus.

Dat stempelt die dag. En daarin ligt ook de overeenkomst tussen de Joodse sabbat en de christelijke zondag.

3. Moeten we op de zondag de schepping dan maar vergeten? Hoeven we dat grote werk van God niet meer te gedenken, nu de aandacht getrokken wordt door de opstanding van Jezus op de eerste dag van de week? Nee, zeker niet. Dat doet Jezus zelf ook niet.

Als geen ander weet hij, de Zoon van God, wat de HEER op de berg Sinai heeft gesproken.

God zei daar: *"Houd de sabbat in ere, het is een heilige dag."* En Hij motiveerde dat gebod als volgt: *"Want in zes dagen heeft de HEER de hemel en de aarde gemaakt, en de zee met alles wat er leeft, en op de zevende dag rustte hij. Daarom heeft de HEER de sabbat gezegend en heilig verklaard."*

God schiep alles, ook de tijd en de dagen van de week.

Tegenover zijn Farizeese tegenstanders blijft de Jezus Gods schepping in het oog houden. Moesten wij ook maar meer doen. De rustdag als dag om te genieten van Gods goede schepping. Uiteraard zonder het woord en de kerkdiensten in de knel te laten komen.

Jezus blijft de rustdag een schepping van God noemen. Marcus' tekent ook deze woorden uit de mond van de Heer Jezus op:

"De sabbat is er voor de mens, en niet de mens voor de sabbat." (Marcus 2:27)

De sabbat is door God gemaakt om de mens. God schiep de rustdag en schonk die aan de mens. Aan Adam en Eva en daarna aan heel hun nageslacht. God dient op die manier de mens.

De mens is er niet om de sabbat aan te kleden. En de sabbat is niet belangrijker dan de mens. Maar de mens mag rusten op de sabbat en die dag beheersen in het dienen van God. Door de rustdag aan God te wijden.

Adam kreeg de beschikking over de rustdag in een feestelijk genieten van Gods werken. In navolging van God zelf. *"Hij rustte op de zevende dag."* En rusten is bij God meer dan: gestopt zijn met werken. Het is zich verlustigen in zijn werk.

God bevrijdt de mens van slavernij. Hij geeft hem rust en ruimte om je te ontspannen, om te genieten van de rust en van de HEER en zijn werk.

Een dag om God op een andere manier te dienen dan de andere dagen. Want God dient ons met de verlossing, met de bediening van de verzoening door Jezus Christus, onze Heer.

God zegt: "Zes dagen heb je om al je werk te doen, maar de zevende dag is een bijzondere dag. Zet die apart, door van je gewone werk te rusten. En laat op die manier zien dat Ik je bevrijd, dat Jezus Christus je verlost uit de macht van elke slavernij. Ook de slavernij van je werk en het grote geld of van de recreatiegod." Gek hè, heel veel mensen, ouderen en jongeren hebben een hekel aan wetten en regeltjes. Maar ze houden zich – onder invloed van de groep? – aan de wet van het stappen in het weekend tot diep in de nacht.

Maar hoe vrij ben je dan. En als je dan zondagsmorgens om half tien weer naar de kerk mag...

Ik kijk niet alleen naar onze jongeren overigens.
De Heer zet ons allemaal aan het denken over deze dingen.

4. De Heer ontmoeten op dag 1. Daar gaat het om op de rustdag. In alle vrijheid en met alle ruimte die Hij in zijn genade geeft. Dan wordt de dag van de Heer een heel inspirerende dag.

Je mag vrij zijn door Jezus Christus, vrij van schuld, vrij van de macht van zonde, dood en duivel. Vrij om met een goed geweten de Heer te dienen.
Dat betekent voor ons een beheerste tijd en beheerste tijdsbesteding. Beheerst namelijk door de Heer Jezus Christus.

Dus: op de rustdag wil je daar zijn waar Christus is, waar God je wil ontmoeten, in de eredienst. "*Trouw tot Gods gemeente komen,*" noemt de catechismus dat.

Je zoekt op de rustdag de medefeestgangers op, de gemeente van Christus.

Als christen heb je een andere Heer, Jezus Christus. Ook voor jou is Hij de Heer van de sabbat. Hij beheerst je rustdag en wil dat ook graag.

Nee, het betekent niet, dat je je alleen met geestelijke dingen bezig hoeft te houden op zondag. Immers heel de aarde is van de Heer. Met Christus mee mag je 'heer' van de rustdag zijn. Jezelf beheersen en in dienst van de Heer stellen. En genieten van wat God maakte en van wat Hij doet in Jezus Christus.

Op een farizeese manier omgaan met de vragen rond de zondagsheiliging is uit de boze. Splintervraagjes als: "Mag je wel dit of mag je wel dat" moeten onze gesprekken en discussies niet meer beheersen. We staan immers in de ruimte van Christus, de Heer van hemel en aarde.

Vrij mag je zijn, zoals Hij. Vrij dankzij Hem. De dienst aan Hem is liefdedienst. Een complete liturgie, zoals antwoord 103 in het eerste deel aangeeft. Het is duidelijk genoeg, wat daar staat. Ik hoef het nu niet allemaal te gaan uitleggen.

De Heer van de sabbat, Jezus Christus, bindt ons in liefde aan zijn dienst. Hij maakt die dienst en die liefde los bij ons. Omdat Hij ons bevrijdt. Vanaf de eerste dag.

Vanuit de eerste dag.

De Heer ontmoeten op dag 1 en dag 8.

5. Dat is het thema van deze preek. Ik heb er ook een variatie op bedacht:

De Heer ontmoeten van dag 1 tot dag 8.

Alles goed en wel, denkt u. Dag 1, dat snap ik. Jezus stond op uit de dood op de eerste dag van de week. Maar hoe komt u nu bij dag 8?

Nou ja, gewoon. Elke eerste dag van de week is ook de achtste dag in het nieuwe verbond. Namelijk als je doortelt na de zevende dag.

Dag 8 is dag 1. Dag 1 wordt dag 8.

In de kerk van de eerste eeuwen werd de zondag ook wel aangeduid werd als 'de achtste dag'. Ik las ergens:

"De zondag is niet alleen de dag van de gedachtenis maar niet minder de dag van de verwachting. De Maaltijd des Heren en de doop zijn immers ook eschatologisch van aard. (Eschatologisch is: gericht op de voltooiing, de jongste dag.) De laatste (nl.

*doop), in de Vroege Kerk op zondag bediend, heeft met zich meegebracht de benaming 'achtste dag'. De eerste dag, doorgeteld als achtste dag, vertegenwoordigt dan de nieuwe tijd en de nieuwe schepping."*¹

De 'achtste dag'. Daarbij denken we aan het voorschrift van de HEER, om de jongetjes in Israël op de achtste dag te besnijden. God gaf ze dan het teken, dat ze bij Hem mogen horen. Teken van de beloofde besnijdenis van het hart. Het vlees wordt besneden om de Geest van God woning te laten maken in het hart van Gods kinderen.

Het teken van het verbond is ook het teken van het nieuwe leven. In het Nieuwe Verbond is dat niet anders. God wast in Christus de zonden weg. Hij geeft de gelovigen nu de besnijdenis van Christus in de doop, Kol. 2:11.

En inderdaad, dat gebeurt op de zondag. In de erediensten. De catechismus noemt in zondag 38 ook het gebruiken van de sacramenten als één van de elementen uit de liturgie die Gods gemeente hanteert.

"De werkelijkheid is Christus," schrijft Paulus in Kol. 2:17. In Christus verdwijnen de schaduwen, ook de schaduw van de oudtestamentische sabbat. Omdat Christus de wet vervult en de werkelijkheid aan het licht brengt. De werkelijkheid van het nieuwe leven.

Dat nieuwe leven begint bij de opstanding van Christus, kun je zeggen. En met Hem staan alle gelovigen op in een nieuw leven. Dat begint daags na de zevende dag, de sabbat, waarin Christus in het graf lag. Dag 8 dus.

Op de achtste dag na de opstanding verschijnt Jezus opnieuw aan zijn leerlingen. Hij brengt dan ook Tomas tot geloof en aanbidding in Hem, de levende Heer.

Dat nieuwe leven is het begin van de eeuwige rust die God aan zijn kinderen beloofd heeft.

Zondag 38 spreekt ook over dat nieuwe leven. *"Ten tweede dat ik al de dagen van mijn leven mijn slechte werken nalaat, de Heer door zijn Geest in mij laat werken en zo de eeuwige sabbat in dit leven begin."*

De rustdag is dus geen geïsoleerde dag in het leven van de christenen. Verre van dat. Onze rustdagen staan midden in het leven. Het leven dat geregeerd wordt door onze Heer Jezus Christus. Je hele leven is voor Hem! Hij vraagt het van je. Dat hoeft je niet jammer te vinden. Daar moet je niet zuinig over doen of zenuwachtig van worden.

Hij laat immers in zijn werken zien wie Hij is: de Verlosser van het leven. De Eigenaar die voor elk van zijn schapen zorgt. Die aan die schapen van zijn kudde de rust en de vreugde van de rustdag geeft. Zo is Hij.

God bepaalde in het vierde gebod, dat ook het personeel en zelfs het vee in de rust en de vreugde van de sabbat moesten delen. Onbekommerd genieten van de vrijheid en de rust.

Vrij ben je als je ook anderen kunt laten delen in de rust en de vreugde.

Zo'n Heer is Jezus nu. Juist op de rustdag wil Hij dat aan ons laten zien en merken.

Wat hebben wij daar vaak maar weinig oog voor. Wat is er van het nieuwe leven en het begin van de eeuwige rust bij ons maar weinig te merken. Wat leven we

¹ Dr. J.H. van den Bank e.a., Kennen en vertrouwen, Handreiking bij de prediking van de Heidelbergse Catechismus, Zoetermeer 1993, p.342.

opgejaagd en gedreven in de slechte zin van het woord. Wat een stress veroorzaken we zelf.

Maar elke zondag betekent weer de start van het nieuwe leven. Geen vrijere dag dan de zondag. Het principe dat Paulus voor in de eerste brief aan Korinte formuleert lijkt me ook hier van toepassing:

"Zeker, alles is mij toegestaan, maar ik mag me door niets laten beheersen." (1 Kor. 6:12)

Dat is moeilijk, want je kunt een gemakkelijk de verkeerde kant mee op.

Geen nieuwe slavernij. Het gaat om Christus en het leven met Hem, om zijn tijd die onze tijd is. Christus wil ons er door zijn Geest steeds weer bij bepalen. Wekelijks bevrijdingsdag, als voorproefje van de eeuwige rust.

Wat een royale Heer hebben wij in Jezus Christus. Hij wil ons met de rustdag niet beperken en belemmeren in onze ontplooiing. Integendeel, God verbindt zijn zegen aan zijn dag. Op de rustdag ontvang je in de eredienst immers wekelijks Gods zegen. Mee daarvoor heeft de HEER de zondag als rustdag apart gezet en gezegend. God schenkt op de rustdag nieuwe kracht om te leven. Om te werken in zijn dienst. Om te rusten in zijn dienst.

Rusten en je verlustigen in Gods werk in navolging van de Heer zelf, die rustte op de zevende dag van de scheppingsweek.

Hij maakte de rustdag en gaf die aan de mens tot diens welzijn. Een genadegeschenk is het. Zondag genadedag. Daarom beheerst Jezus Christus onze rustdag. Wat Hij is de Heer ook van de sabbat, dat is de rustdag. Van dag 1 tot dag 8. En verder...

Amen.